

SEMINARIUM NAUKOWE 60 LAT „WIADOMOŚCI STATYSTYCZNYCH”

Elżbieta GOŁATA

„Wiadomości Statystyczne” — źródło wiedzy i informacji

Streszczenie. *W artykule przedstawiono syntetyczną ocenę „Wiadomości Statystycznych” („WS”), czasopisma naukowego GUS i PTS. Rozważania stanowią swoistą analizę SWOT — mocnych i słabych stron „WS” oraz potencjalnych szans i zagrożeń. Podjęto także próbę określenia znaczenia „WS” dla polskich statystyków. Sformułowano ponadto pytanie o perspektywy miesięcznika i oczekiwania środowiska wobec „WS”. Uwzględniono zarówno rolę miesięcznika jako forum wymiany informacji, jak i możliwość jego indeksacji z uwagi na spełnianie standardów dotyczących liczby cytowań (Impact Factor — IF), np. listy filadelfijskiej (Journal Citation Reports — JCR) czy Scopus.*

Słowa kluczowe: czasopismo statystyczne, rola w środowisku naukowym, informacja.

JEL: D83, D84

„WS” to czasopismo wydawane przez GUS i PTS¹; pierwszy numer ukazał się 29 września 1956 r. Twórcom, wydawcom, redaktorom oraz wszystkim pracownikom, którzy od 60 lat tworzą ten periodyk, należą się słowa podziękowania za wytrwałe i rzetelne upowszechnianie wyników badań statystycznych, historii polskiej i międzynarodowej statystyki, dziejów PTS oraz informacji

¹ Jest współwydawcą od 1989 r.

o wydarzeniach integrujących środowisko statystyków, za wieloletni trud pracy redakcyjnej i wydawniczej.

Czasopismo ukazuje się w języku polskim. Na jego łamach publikowane są zarówno artykuły naukowe, jak i prace poświęcone praktyce statystycznej oraz opracowania na temat działalności organów statystyki publicznej i PTS. Od 2007 r. znajduje się na liście B czasopism punktowanych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW).

W komunikacie MNiSW z 9 grudnia 2016 r. w sprawie wykazu czasopism naukowych, wraz z liczbą punktów przyznawanych za publikację w tych czasopismach², „WS” otrzymały 12 pkt. Mając na względzie fakt, że maksymalna punktacja dla czasopism z listy B wynosi 15, jest to stosunkowo dużo. „WS” figurują w międzynarodowych bazach czasopism naukowych Index Copernicus, CEJSH (Central European Journal of Social Sciences and Humanities) oraz BazEkon³.

„WS” ukazują się z częstotliwością miesięczną. Wyjątkowa regularność w tym względzie jest ogromną zasługą zespołu redakcyjnego, przy czym to środowisko zainteresowane publikacją tekstów zapewnia wypełnienie teczki redakcyjnej⁴ materiałami pozwalającymi na zachowanie odpowiedniego poziomu merytorycznego czasopisma. To ostatnie stwierdzenie jest nie do końca precyzyjne, gdyż poziom artykułów publikowanych w „WS” jest nie tylko utrzymany, ale w ostatnich latach wyraźnie się podnosi. Tendencję tę odzwierciedla wzrost liczby punktów przyznawanych przez MNiSW za publikację w „WS”, począwszy od 4 pkt. w 2007 r. do 12 pkt. od 2015 r. Dla wielu statystyków — w szczególności pracowników naukowych, którzy nieustannie podlegają ocenie — publikowanie prac w wysoko punktowanym czasopiśmie ma kluczowe znaczenie. Do wysoko punktowanych zalicza się przede wszystkim czasopisma z listy A MNiSW⁵, tymczasem „WS” znajdują się na liście B⁶. Jednakże publikacje polskich statystyków w czasopismach z listy A nadal należą do

² www.nauka.gov.pl/komunikaty/wykaz-czasopism-naukowych-na-2016-rok.html.

³ BazEkon utworzono w 2010 r. w wyniku połączenia baz Gospodarka i Nauki Społeczne. Opracowują ją wspólnie: Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Biblioteka Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach oraz biblioteki wydziałowe Uniwersytetu Szczecińskiego.

⁴ Pod pojęciem „teczki redakcyjnej” rozumie się zbiór tekstów nadesłanych do Redakcji. O poziomie czasopisma decydują wszystkie etapy pracy Redakcji i kwalifikacji tekstów do druku na podstawie opinii recenzentów; równie istotnym czynnikiem jest jakość recenzji.

⁵ W opublikowanym przez MNiSW wykazie czasopism naukowych na 2016 r. wraz z liczbą punktów, jakie można otrzymać za publikację w danym tytule, w części A znajduje się 11271 pozycji. Mają one wyliczony współczynnik wpływu IF i są wpisane do bazy JCR. Za opublikowanie artykułu w periodykach z listy A można otrzymać od 15 do 50 pkt. (www.nauka.gov.pl/komunikaty/wykaz-czasopism-naukowych-na-2016-rok.html).

⁶ Część B obejmuje czasopisma naukowe, które nie mają współczynnika IF. Ich wykaz na 2016 r. zawiera 2209 pozycji. Najwyższa liczba punktów za publikację w periodyku z listy B wynosi 15 (www.nauka.gov.pl/komunikaty/wykaz-czasopism-naukowych-na-2016-rok.html).

rzadkości, a wyższa punktacja za publikację w „WS” sprawia, że są one coraz chętniej wybierane przez autorów periodykiem statystycznym.

Ważnym atutem „WS” jest powszechna znajomość czasopisma w środowisku. Nakład wynosi ok. 400 egz. w wersji papierowej; wersja elektroniczna jest powszechnie dostępna on-line⁷. „WS” mają bardzo duży zasięg oraz stałe grono odbiorców wśród nauczycieli akademickich, pracowników urzędów statystycznych, statystyków, ekonomistów i demografów. Z pewnością zasługują na miano podstawowego czasopisma statystyków polskich — każdy je zna i czyta. Niewielu też jest takich statystyków, którzy nie publikują tutaj swoich prac.

W artykule podjęto próbę określenia roli „WS” w środowisku polskich statystyków. Głównym celem było zdefiniowanie oczekiwań środowiska wobec tego czasopisma w perspektywie dnia dzisiejszego oraz przyszłości. Starano się uwzględnić potrzeby zarówno pracowników naukowo-dydaktycznych, jak i statystyków praktyków, z podkreśleniem jedności środowiska oraz ważności zadań realizowanych przez oba te gremia, czyli teoretyków i praktyków. W pierwszej kolejności podjęto próbę określenia, czym są „WS” dla polskich statystyków. Następnie przedstawiono oczekiwania względem czasopisma, ze wskazaniem jego mocnych i słabych stron. Scharakteryzowano też czynniki zewnętrzne dające szansę rozwoju „WS” oraz stwarzające potencjalne zagrożenia.

CZYM SĄ „WS” DLA POLSKICH STATYSTYKÓW?

Rozmowy i dyskusje wśród statystyków poznańskich, zarówno pracowników US w Poznaniu jak i wyższych uczelni, pozwoliły autorce poznać potrzeby i opinie środowiska. Za ich wyrażenie dziękuję i jednocześnie podkreślam, że ponoszę wyłączną odpowiedzialność za wszelkie przytoczone poniżej stwierdzenia. Zebrane opinie umożliwiają wskazanie cech decydujących o uznaniu dla „WS”. Są to m.in.:

- wysoki poziom merytoryczny;
- szybka publikacja tekstów złożonych w redakcji;
- wielodyscyplinarny charakter artykułów;
- publikowanie opracowań z zakresu statystyki regionalnej;
- zamieszczanie artykułów polemicznych;
- praktyczny wymiar opracowań dotyczących bieżących zagadnień statystyki publicznej, takich jak: zmiana zakresu informacji, zmiana źródła czy sposobu uzyskiwania informacji, aktualizacja metodyki badań, dostosowanie do wymogów Eurostatu;
- publikowanie materiałów pokonferencyjnych;
- sprawozdania z ważnych wydarzeń w środowisku statystycznym — konferencji, konkursów itp.;
- otwarty dostęp on-line, nawet do indywidualnych artykułów;

⁷ <http://stat.gov.pl/czasopisma/wiadomosci-statystyczne>.

- szczegółowe, rzetelne, merytoryczne recenzje artykułów, zawierające wskazówki umożliwiające poprawienie tekstu;
- przegląd literatury.

Dobitnego podkreślenia wymaga troska Redakcji „WS” o etykę zawodu statystyka. Periodyk zyskał powszechny szacunek w środowisku, gdy sąd nakazał opublikowanie oświadczenia na jego łamach w sprawie plagiatu⁸.

„WS” to wspólne czasopismo GUS i PTS, w którym połączenie teorii z praktyką ma szczególny wymiar, gdyż wskazuje zarówno potencjalnego twórcę, jak i odbiorcę czasopisma. W środowisku statystyków bliska współpraca uczelni z urzędami statystycznymi była i jest oczywista oraz naturalna⁹. Wybitni naukowcy, a zarazem wielcy patrioci, prowadzili pierwsze badania statystyczne, tworzyli katedry statystyki na uczelniach, organizowali biura statystyczne na polskich ziemiach pod panowaniem zaborców oraz w niepodległej Polsce (Berger, 2013; Walczak, 2013). Tadeusz Pilat, profesor statystyki i administracji na Uniwersytecie Lwowskim, utworzył Krajowe Biuro Statystyczne dla Galicji (Berger, 2013), Józef Buzek, również profesor Uniwersytetu Lwowskiego, był współzałożycielem i dyrektorem GUS, pierwszego organu administracji państwowej w niepodległej Polsce (Łazowska, 2012), a profesor Marcin Nadobnik, łącząc doświadczenia pracy w Krajowym Biurze Statystycznym we Lwowie, GUS w Warszawie oraz Wydziale Budżetowym w Ministerstwie byłej Dzielnicy Pruskiej w Poznaniu, współuczestniczył w tworzeniu Uniwersytetu Poznańskiego oraz Wyższej Szkoły Handlowej (Kruszka, 2012).

Również obecnie często obserwuje się praktykę łączenia pracy naukowej na uczelni oraz w urzędzie statystycznym. Opracowanie, poznanie i wdrażanie nowych rozwiązań metodologicznych jest podstawowym elementem rozwoju statystyki. Wiele rozwiązań teoretycznych powstaje w odpowiedzi na zapotrzebowanie wynikające z praktyki badań statystycznych. Znamiennymi przykładami są: estymacja dla małych domen, kalibracja, statystyka oparta na danych z rejestrów administracyjnych, statystyczna integracja danych, wykorzystanie Big Data i ewaluacja przydatności źródeł internetowych dla celów statystyki publicznej. Statystycy, nawykli do wyzwań wynikających z rosnących potrzeb informacyjnych oraz ograniczonych zasobów finansowych, od lat wdrażali model komercjalizacji badań.

Wśród celów „WS” znajdują się: transfer wiedzy, szerzenie współpracy nauki z praktyką w zakresie badań statystycznych oraz edukacja statystyczna. W informacji *Do Autorów* Redakcja akcentuje, że *przy prezentacji nowatorskich*

⁸ Patrz oświadczenie dra hab. Witolda Małachowskiego zamieszczone w „WS” nr 11 z 2016 r.

⁹ Warto zaznaczyć, że w społeczności statystyków poznańskich współpraca między urzędem statystycznym i placówkami naukowymi jest wyjątkowo ścisła, a znamienne są także współpraca i utrzymywanie kontaktów między pracownikami różnych uczelni. Od pięciu lat, regularnie raz w miesiącu, odbywają się wykłady środowiskowe ze statystyki wielowymiarowej organizowane wspólnie przez Oddział Poznański PTS, Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk oraz Wydział Matematyki i Informatyki UAM w Poznaniu. Uczestniczą w nich pracownicy: Politechniki Poznańskiej, Uniwersytetu Ekonomicznego, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Uniwersytetu Medycznego, Uniwersytetu Przyrodniczego oraz US w Poznaniu.

metod analizy požądane jest podanie przykładu pokazującego ich zastosowanie w praktyce statystycznej¹⁰. Powyższe zadania są zgodne z koncepcją *Strategii na rzecz doskonałości naukowej nowoczesnego szkolnictwa wyższego, partnerstwa z biznesem i społecznej odpowiedzialności nauki*¹¹. Kierunki działań wskazuje II filar *Strategii* dotyczący komercjalizacji badań i partnerstwa z biznesem.

„WS” nie tylko stanowią miejsce prowadzenia dyskusji na temat bieżących problemów metodologicznych, lecz także odgrywają rolę forum wymiany informacji o kluczowych problemach statystyki publicznej oraz najważniejszych wydarzeniach w życiu polskiego i międzynarodowego środowiska statystycznego. W czasopiśmie ukazują się informacje o działalności Rady Statystyki, Naukowej Rady Statystycznej i PTS (Domański, 2011; Pocięcha, 2011; Kruska, 2011; Kordos, 2012a, b) oraz o nowościach wydawniczych z zakresu statystyki i ekonomii, w tym o najważniejszych wydawnictwach GUS, recenzje wartościowych publikacji książkowych oraz sprawozdania z ważnych konferencji naukowych.

W czerwcu 2016 r. wprowadzono czytelniejszy i przejrzystszy podział na działy. Aktualnie są to: *Studia metodologiczne*, *Statystyka w praktyce*, *Edukacja statystyczna*, *Statystyka w społeczeństwie informacyjnym*, *Z dziejów statystyki*, *Informacje. Przeglądy. Recenzje*. Redakcja podkreśla kryterium naukowości jako warunek publikacji w „WS” (jedynie dział *Informacje. Przeglądy. Recenzje* może zawierać teksty o charakterze nienaukowym). Zwraca także uwagę na prezentowanie wyników oryginalnych badań teoretycznych i analitycznych oraz opracowań poświęconych problemom edukacji statystycznej.

OCZEKIWANIA WZGLĘDEM „WS”

Jakość czasopisma naukowego może być rozumiana w różnoraki sposób. Kulczycki, Rozkosz i Drabek (2016) wskazują trzy czynniki decydujące o jakości: współczynnik wpływu, indeksowanie oraz prestiż i uznanie w środowisku. Autorzy zaznaczają, że jakość rozumiana jest najczęściej jako „cytowalność” i w tym właśnie upatrują fenomenu popularności wskaźnika wpływu (wyliczanego przez firmę Thomson Reuters), gdyż pozwala on na tworzenie rankingów. Z kolei indeksowanie literatury naukowej w bazach bibliograficznych, takich jak Web of Science (Web of Science Core Collection — WoS) czy Scopus uznaje się za potwierdzenie spełnienia przez czasopismo różnych kryteriów formalnych. Pomimo zastrzeżeń i wątpliwości dotyczących konstrukcji wskaźnika wpływu (Drabek, 2015) czy kryteriów indeksowania są one podstawowymi elementami oceny czasopism. Najtrudniej jest zmierzyć prestiż i uznanie.

Próbując udzielić odpowiedzi na pytanie o oczekiwania polskich statystyków względem „WS” podniesiono kwestie roli czasopisma jako prestiżowego forum

¹⁰ <http://stat.gov.pl/czasopisma/wiadomosci-statystyczne/do-autorow>, a w wersji drukowanej — informacja zamieszczana na końcu każdego numeru „WS”.

¹¹ <http://www.nauka.gov.pl/aktualnosci-ministerstwo/nowa-strategia-dla-nauki-i-szkolnictwa-wyzszego.html>.

wymiany informacji i jednocześnie jako periodyku spełniającego standardy indeksacji w takich bazach, jak WoS czy Scopus oraz mającego współczynnik wpływu pozwalające na znalezienie się na tzw. liście filadelfijskiej (JCR) czy European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences (ERIH Plus)¹². Uwzględniono przede wszystkim umiędzynarodowienie jako warunek każdego ze wskazanych wymiarów jakości, szczególnie w kontekście kryteriów oceny stosowanych w rankingu MNiSW¹³, które dla ułatwienia porównań zamieszczono na końcu opracowania.

Dalsze rozważania opierają się jedynie na własnych poglądach autorki, których nie należy utożsamiać z opinią środowiska polskich statystyków, zwłaszcza że dyskusje i dociekania wskazują, iż jednoznaczna ocena oczekiwań środowiska nie jest możliwa, gdyż czasem są one wręcz przeciwstawne¹⁴. Wskazanie celów strategicznych rozwoju czasopisma nie jest przedmiotem niniejszego opracowania ani też zamiarem autorki, nawet jeśli niektóre z przytoczonych poniżej opinii mogą być w ten sposób postrzegane. Podjęto jedynie próbę identyfikacji czynników określających kierunki dalszego rozwoju, warunki ich realizacji i ewentualne konsekwencje. Przedstawiona poniżej klasyfikacja mocnych i słabych stron „WS” oraz potencjalnych szans i zagrożeń, oparta na analizie typu SWOT, ma charakter subiektywny. Ostateczny zapis jest wynikiem ważenia oceny mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń. Ważenie to ma w wielu przypadkach podwójny charakter, gdyż dotyczy znaczenia czynnika w sensie rangi, jak i stopnia jego realizacji (w sensie wykorzystania dla osiągnięcia określonych efektów). Wagi przypisane słabym i mocnym stronom „WS” wynikają z oceny stopnia realizacji danego czynnika i zostały zdefiniowane jako: niewystarczający (–1) i wystarczający (1) oraz dalece niewystarczający (–2) i ponadprzeciętny (2). Rangi wyrażające znaczenie czynników określono następująco: (1) — ranga niska mocnej/słabej strony, (2) — średnia i (3) — najwyższa (bardzo ważna mocna/słaba strona).

Pomimo trudności i niejednoznaczności oceny, możliwe że wyniki analizy okażą się pomocne w wytyczeniu kierunków dalszego rozwoju „WS”. Szczególnie ważne wydaje się wskazanie dwukierunkowego charakteru oddziaływania niektórych czynników. Przedstawiono próbę klasyfikacji czynników wewnętrznych — słabych i mocnych stron czasopisma (tabl. 1), a następnie czynników zewnętrznych — potencjalnych szans i zagrożeń (tabl. 2). Zastosowano więc

¹² WoS to baza źródeł indeksujących literaturę naukową udostępniana przez Thomson Reuters, a Scopus — bibliograficzno-abstraktowa baza danych wydawnictwa Elsevier. JCR jest opracowaną i aktualizowaną przez Institute for Scientific Information listą indeksowanych czasopism naukowych mających wskaźnik IF. ERIH Plus została utworzona przez europejskich naukowców dla recenzowanych czasopism humanistycznych oraz z dziedziny nauk społecznych (rozszerzenie zakresu nastąpiło w 2014 r.).

¹³ Komunikat Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 czerwca 2015 r. w sprawie kryteriów i trybu oceny czasopism naukowych.

¹⁴ Bardzo różne, często odmienne opinie na temat „WS” formułowano m.in. podczas seminarium z okazji 60-lecia czasopisma.

analizę SWOT w ujęciu tradycyjnym, w którym rozpoczyna się od poznania wewnętrznych sił i słabości (Żabiński, 2000), aby na podstawie tej wiedzy jak najlepiej wykorzystać szanse i przeciwstawić się zagrożeniom otoczenia. Niektóre z atrybutów „WS” omówiono w poprzedniej części artykułu podczas określania pozycji czasopisma, a inne wydają się oczywiste, tak więc szczególną uwagę poświęcono relacjom z otoczeniem.

TABL. 1. IDENTYFIKACJA SŁABYCH I MOCNYCH STRON „WS” ORAZ ICH ZNACZENIA

Czynniki	Waga czynnika	Ranga czynnika	Łączna ocena czynnika
Mocne strony			
60 lat obecności na rynku wydawniczym	2	2	4
Częstotliwość miesięczna	1	1	1
Regularność publikacji	2	2	4
Wzrost poziomu merytorycznego publikowanych artykułów (zwiększenie liczby punktów przyznawanych przez MNiSW)	2	3	6
Szybka publikacja nadesłanych tekstów	2	2	4
Otwarty dostęp on-line, nawet do indywidualnych artykułów — czytelny widok	2	3	6
Forum wymiany informacji o praktycznych problemach badań statystycznych	2	3	6
Połączenie teorii i praktyki (bardzo ważne i podkreślane przez Redakcję, chociaż w aktualnej formie niewystarczające)	1	3	3
Forum wymiany informacji o wydarzeniach statystycznych w Polsce i na świecie	1	1	1
Publikowanie opracowań z zakresu statystyki regionalnej	1	1	1
Przegląd literatury statystycznej	1	2	2
Edukacja statystyczna (bardzo ważna i promowana przez Redakcję, chociaż w aktualnej formie niewystarczająca)	1	2	2
Słabe strony			
Brak artykułów w języku angielskim	-2	3	-6
Nieprecyzyjna informacja dla autorów o systemie recenzowania	-1	1	-2
Brak identyfikacji DOI ^a	-2	2	-4
Niewielki udział naukowców z zagranicy w składzie Rady Naukowej i Kolegium Redakcyjnego	-1	2	-2
Brak artykułów statystyków z zagranicy	-2	3	-6
Niedostatek tekstów przedstawiających wyniki badań prowadzonych w ramach projektów europejskich, m.in. ESS ^b oraz Eurostatu, w tym projektów realizowanych przez pracowników GUS	-2	3	-6
Znikoma liczba opracowań prezentujących oryginalne rozwiązania metodologiczne	-2	3	-6
Niewielka liczba opracowań prezentujących praktyczne rozwiązania metodologiczne stosowane w badaniach statystycznych w innych państwach	-2	3	-6
Łączna ocena	+40-38=2		

^a Digital Object Identifier (DOI) to cyfrowy identyfikator dokumentu elektronicznego dla dowolnego przedmiotu własności intelektualnej. W odróżnieniu od identyfikatorów URL, DOI nie zależy od fizycznej lokalizacji dokumentu. Jego zadaniem jest stałe identyfikowanie dokumentu w sieciach cyfrowych. ^b European Statistical System (Europejski System Statystyczny).

Źródło: opracowanie własne.

W przypadku listy czynników otoczenia, ze względu na mniejszą liczbę wyróżnionych cech, ograniczono się do nadania im rang: (1) — ranga niska (najmniej istotne znaczenie), (2) — średnia i (3) — najwyższa (najważniejsza szansa/najpoważniejsze zagrożenie).

TABL. 2. IDENTYFIKACJA POTENCJALNYCH SZANS I ZAGROŻEŃ DLA „WS”

Czynniki	Ranga czynnika
Szanse	
Wzrost rangi czasopisma poprzez spełnienie kryteriów JCR lub ERIH Plus — szansa, w dalszym horyzoncie czasowym, wejścia na listę A MNiSW	2
Uzyskanie czołowej pozycji wśród polskich czasopism statystycznych — coraz wyższa punktacja na liście B MNiSW	2
Prestiż czasopisma przyciągający autorów z zagranicy	3
Prezentowanie rozwiązań metodologicznych stosowanych w badaniach statystycznych w innych państwach, ze szczególnym uwzględnieniem statystyki publicznej	3
Osiągnięcie czołowej pozycji wśród czasopism statystycznych w Europie Środkowej i Wschodniej	3
Zagrożenia	
Niespełnianie kryteriów pozwalających wejść na listę A MNiSW	2
Nieznajomość czasopisma w środowisku międzynarodowym	3
Brak możliwości uzyskania tekstów statystyków uznanych na arenie międzynarodowej	3
Niewielka liczba oryginalnych opracowań metodologicznych	2
Obniżenie praktycznej użyteczności publikowanych opracowań metodologicznych	3
Trudności z uzyskaniem artykułów prezentujących wyniki badań międzynarodowych, w tym prowadzonych przez polskich statystyków w ramach projektów międzynarodowych, np. ESS	3
Zagrożenie utraty potencjalnej roli wiodącego czasopisma statystycznego w Polsce oraz Europie Środkowej i Wschodniej	3

Źródło: opracowanie własne.

Po identyfikacji czynników wewnętrznych i zewnętrznych dokonuje się wyboru najistotniejszych cech (Koziar, 2016). W tym celu zazwyczaj przeprowadza się konsultacje w gronie ekspertów. W niniejszym opracowaniu wykorzystano indywidualnie określone wagi oraz rangi; ograniczono się do wskazania trzech cech. Otrzymano następującą listę:

Mocne strony	Słabe strony
1. Wzrost poziomu merytorycznego publikowanych artykułów	1. Brak publikacji statystyków z zagranicy
2. Forum wymiany informacji o praktycznych problemach badań statystycznych	2. Niedostatek opracowań prezentujących praktyczne rozwiązania metodologiczne stosowane w innych państwach
3. Otwarty dostęp — widoczność dorobku naukowego	3. Brak możliwości publikacji w języku angielskim

Szanse

1. Prestiż czasopisma przyciągający artykuły statystyków zagranicznych
2. Prezentowanie rozwiązań metodologicznych stosowanych w badaniach statystycznych w innych państwach, ze szczególnym uwzględnieniem statystyki publicznej
3. Uzyskanie czołowej pozycji wśród czasopism statystycznych w Europie Środkowej i Wschodniej

Zagrożenia

1. Nieznajomość czasopisma w środowisku międzynarodowym
2. Trudności z uzyskiwaniem artykułów prezentujących wyniki badań międzynarodowych, w tym prowadzonych przez polskich statystyków w ramach projektów ESS i innych projektów międzynarodowych
3. Obniżenie praktycznej użyteczności publikowanych opracowań metodologicznych

Na tej podstawie można sformułować trzy zasadnicze problemy: umiędzynarodowienie czasopisma, jego ranga oraz profil. Zagadnienia te mają złożony charakter i są wzajemnie powiązane. Poniżej zasygnalizowane zostaną niektóre argumenty uzasadniające ważność wybranych czynników.

Umiędzynarodowienie¹⁵

Polska statystyka publiczna jest integralną częścią Europejskiego Systemu Statystycznego ESS¹⁶. Liczące ponad 100 lat PTS jest afiliowane przy Międzynarodowym Instytucie Statystycznym (ISI). Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej (UE) wymagało dostosowania do standardów unijnych w ponad 30 obszarach¹⁷. W odniesieniu do statystyki znaczna część standardów europejskich została wdrożona przed rozpoczęciem negocjacji akcesyjnych¹⁸.

Od początku okresu transformacji wzrasta aktywność polskich statystyków na arenie międzynarodowej. Wyraźnym miernikiem tego zjawiska może być liczba projektów Eurostatu realizowanych przez polskich statystyków lub z ich udziałem. Polscy statystycy — w tym pracownicy GUS i innych urzędów statystycznych — uczestniczą w pracach zespołów projektowych, prowadzą badania eks-

¹⁵ Czynniki umiędzynarodowienia: prestiż czasopisma przyciągający autorów z zagranicy; stworzenie możliwości publikowania w języku angielskim; pozyskiwanie zagranicznych recenzentów; prezentowanie rozwiązań metodologicznych stosowanych w badaniach statystycznych w innych państwach, ze szczególnym uwzględnieniem statystyki publicznej; przewyciężanie trudności z pozyskiwaniem artykułów prezentujących wyniki badań międzynarodowych, w tym prowadzonych przez polskich statystyków w ramach projektów międzynarodowych, np. ESS; zwiększenie udziału zagranicznych członków w składzie Rady Naukowej; poprawa rozpoznawalności czasopisma w środowisku międzynarodowym; osiągnięcie czołowej pozycji wśród czasopism statystycznych w krajach Europy Środkowej i Wschodniej.

¹⁶ Podstawę prawną ESS stanowi rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 223/2009 z dnia 11 marca 2009 r. w sprawie statystyki europejskiej wraz ze zmianami wprowadzonymi na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 759/2015 z dnia 29 kwietnia 2015 r. zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 223/2009 w sprawie statystyki europejskiej.

¹⁷ *Polska w Unii Europejskiej. Nasze warunki członkostwa* (www.opoka.org.pl/biblioteka/X/XU/polska_w_unii.pdf).

¹⁸ Raport na temat rezultatów negocjacji o członkostwo Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej (www.opoka.org.pl/biblioteka/X/XU/raportnegocjacje.pdf).

perymentalne, wdrażają rozwiązania unijne w badaniach GUS oraz opracowują raporty. Niestety jest to prawie niezauważalne w „WS”. Coraz liczniejszy udział pracowników statystyki publicznej w grantach Eurostatu oraz pracowników nauki w konsorcjach międzynarodowych i efekty ich prac są, poza nielicznymi wyjątkami, niewidoczne na łamach naszego czasopisma¹⁹. Jednej z przyczyn takiej sytuacji można upatrywać w przygotowywaniu opracowań w języku angielskim, podczas gdy w „WS” obowiązuje język polski. Warto podkreślić, że znajomość języka angielskiego jest coraz lepsza i powszechniejsza, szczególnie wśród najmłodszego pokolenia.

Wstąpienie Polski do UE i otwarcie polskiej gospodarki spowodowało także znaczny wzrost mobilności wśród naukowców. Coraz więcej — przede wszystkim młodych — ludzi wyjeżdża na staże i praktyki zagraniczne, pracuje na uczelniach i w instytutach naukowych w Europie i poza jej granicami. Ostatnie lata intensywnej migracji przyczyniły się do zwiększenia tej liczby. Wielu Polaków mieszkających za granicą, którzy pracują w międzynarodowych ośrodkach badawczych, chce utrzymywać więź z rodzimą uczelnią i środowiskiem naukowym w kraju. Godne rozważenia wydaje się zaproszenie ich do udziału w pracach rad naukowych i komitetów redakcyjnych czasopism oraz do recenzowania artykułów. Należy jednak zdawać sobie sprawę, że czasopismo wydawane w języku polskim nie może być przez nich brane pod uwagę jako miejsce publikacji wyników własnych badań, gdyż nie gwarantuje ich udostępnienia środowisku międzynarodowemu. W ten sposób, nawet pozyskawszy cennych współpracowników, jedynie w niewielkim zakresie wykorzystuje się możliwości stąd wynikające.

Ranga czasopisma²⁰

Autorzy wniosków o granty naukowe Narodowego Centrum Nauki, Narodowego Centrum Badan i Rozwoju, a także z innych funduszy, dostosowując się do wymagań i kryteriów oceny, powszechnie deklarują publikowanie rezultatów swoich badań w wysoko punktowanych czasopismach. Czy oznacza to, że nie zamierzają składać artykułów do „WS”? Wobec wyzwania wynikających z parametryzacji i internacjonalizacji nauki stają nie tylko pojedyncze osoby, ale cała

¹⁹ Przykładowo, odnosząc powyższe stwierdzenie do prac prowadzonych w US w Poznaniu, wymienić można m.in. projekty: ESSnet on Data Integration, ESSnet on Small Area Estimation, Modernisation of European Enterprise and Trade Statistics (MEETS), Methodology for Modern Business Statistics (MeMoBuSt). Jedynie prace z zakresu ostatniego z wymienionych projektów zostały złożone do opublikowania na łamach „WS”.

²⁰ Czynniki wskazujące na rangę czasopisma: wzrost poziomu merytorycznego publikowanych artykułów; większa liczba baz referencyjnych, w których czasopismo jest indeksowane; otwarty dostęp *on-line* — uwidaczniający dorobek naukowy; strona internetowa czasopisma; zwiększenie cytawalności; ciągłość publikacji — niedopuszczanie do opóźnień, brak numerów łączonych; prestiż czasopisma przyciągający autorów z zagranicy; stworzenie możliwości publikowania w języku angielskim; wzrost odsetka publikacji zagranicznych; pozyskiwanie recenzentów afiliowanych przy ośrodkach zagranicznych; osiągnięcie czołowej pozycji wśród czasopism statystycznych w Europie Środkowej i Wschodniej; poprawa rozpoznawalności czasopisma w środowisku międzynarodowym.

infrastruktura tworząca otoczenie nauki, m.in.: uczelnie, instytuty naukowe, urzędy statystyczne oraz czasopisma. Należy więc podjąć starania, aby spełnić kryteria umożliwiające rozszerzenie liczby baz referencyjnych, w których czasopismo jest indeksowane i zwiększyć jego cytowalność. Nauka nie zna granic, choć ich stawianie może wyraźnie hamować jej rozwój. Polska liczy ok. 38 mln mieszkańców; również środowisko statystyków jest liczne. Ale to nie stanowi wystarczającego argumentu za zamknięciem się na świat i ograniczeniem do publikacji w języku polskim. Coraz więcej prac powstaje w języku angielskim; są to zarówno artykuły naukowe, jak i prace dyplomowe oraz awansowe, w tym doktoraty i habilitacje. Jeśli „WS” nie stworzą możliwości publikowania w języku angielskim, mogą utracić możliwość prezentacji wielu wartościowych prac.

Naukowcy, szczególnie młodszego pokolenia, którzy starają się zaistnieć w środowisku międzynarodowym, już teraz mierzą wyżej — wysyłają swoje prace do redakcji czasopism z listy A MNiSW. Jedyne w razie niepowodzenia na tym poziomie poszukują możliwości publikacji w niżej punktowanym czasopiśmie, ale pod warunkiem, że ukaże się ona w języku angielskim. Przede wszystkim bowiem oczekują możliwości konsultacji wyników swoich prac z kolegami z zagranicy, chcą poznać ich opinie, poglądy i uwagi; zależy im także na rzetelnych, merytorycznych recenzjach. Stąd potrzeba zapraszania jako recenzentów osób spoza polskiego środowiska naukowego.

Polscy statystycy dążą do współpracy naukowej i badawczej w międzynarodowych zespołach, są świadomi wysokich wymagań, ale też dobrze przygotowani, aby im sprostać. Współpraca międzynarodowa wymaga m.in. prezentacji własnych osiągnięć w języku angielskim. W tym kontekście bardzo ważna jest strona internetowa czasopisma oraz otwarty dostęp on-line do wszystkich artykułów, wraz z możliwością ich precyzyjnej identyfikacji za pomocą numerów DOI.

Jednym z podstawowych czynników uwzględnianych w ocenie czasopism naukowych jest przyjęty system recenzowania oraz jego przejrzystość. Informacja zamieszczona w wersji drukowanej „WS” oraz na stronie internetowej w zakładce *Do Autorów* ma charakter bardzo ogólny i lakoniczny. Podano tam jedynie, że po pozytywnej wstępnej ocenie tekstu przez Redakcję jest on kierowany do oceny przez osoby specjalizujące się w poszczególnych dziedzinach. Warto byłoby dodać, że recenzje sporządzane są w systemie single-blind oraz że szczegółowe informacje dotyczące procedury recenzowania znajdują się na stronie internetowej w zakładce *Recenzowanie artykułów*. Zgodnie z wymaganiami MNiSW²¹ oraz zasadami stosowanymi w bazach międzynarodowych²² przyjęta w czasopiśmie procedura jest w pełni akceptowana. Ponadto, zgodnie z kryteriami oceny czasopism opracowanymi przez MNiSW, wy-

²¹ Komunikat Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 czerwca 2015 r. w sprawie kryteriów i trybu oceny czasopism naukowych.

²² Scopus Journal FAQs: Helping to improve the submission & success process for Editors & Publishers (www.elsevier.com/_data/assets/pdf_file/0006/95118/SC_FAQ-content-selection-process-22092014.pdf).

starczy, że informacja o procedurze udostępniona jest na stronie internetowej lub w wersji drukowanej, a ten wymóg „WS” w pełni spełniają. Inną kwestią jest żywa, nierozstrzygnięta dyskusja tocząca się w środowisku naukowym o wadach i zaletach procedur single-blind i double-blind, a także o pełnej jawności recenzji pracy naukowej (Mulligan, 2009; Kulczycki, 2011, 2014; Hames, 2014; Palus, 2015).

W dyskusjach na temat rangi „WS” wielokrotnie odwoływano się do aspektów związanych z umiędzynarodowieniem. Ujęcie takie wydaje się jednak nieprecyzyjne i wręcz niewłaściwe, ponieważ utożsamia obydwie problemy. Nie jest uzasadnione preferowanie zagranicznych opracowań naukowych tylko i wyłącznie ze względu na miejsce ich powstania. Priorytet mają względy merytoryczne. Jednakże dla rozwoju naukowego konieczne jest otwarcie się na inne ośrodki naukowe, inne środowiska czy nawet inne dyscypliny badań. Takie podejście pozostaje w zgodzie z międzynarodowymi standardami jakości, które wśród kryteriów poddawania czasopisma ocenie wskazują m.in. dostępność dla międzynarodowego grona odbiorców (Scopus). Również w ocenie polskich czasopism zagadnienia jakości i umiędzynarodowienia zajął się i uzupełniają. MNiSW wyraźnie precyzuje kryteria oceny, z których cztery (na 11) wskazują umiędzynarodowienie jako czynnik jakości. Aby uniknąć podporządkowania oceny wyłącznie parametryzacji za 2015 r., przeprowadzono także ocenę ekspercką komitetów naukowych PAN. Wpływ oceny eksperckiej na ostateczne rezultaty Kulczycki i Rozkosz (2017) określili jako istotnie kształtujący ocenę końcową w grupie nauk humanistycznych (także Kulczycki, Rozkosz, Drabek, 2016).

*Profil czasopisma*²³

W Polsce ukazuje się wiele czasopism statystycznych. Wśród bardziej znanych, oprócz „WS”, wymienić można „Przegląd Statystyczny”, „Statistics in Transition — new series” („SiT-ns”) czy „Ekonometrię”. Każdy z tych periodyków indywidualnie określa zakres tematyczny publikowanych w nim opracowań. Wskazanie pewnej specyfiki czy odrębności „WS” w tym względzie mogłoby być ich dobrym wyróżnikiem. Analiza mocnych i słabych stron „WS” wyraźnie ukazała praktyczne sprofilowanie czasopisma. Pracownicy statystyki publicznej zamieszczają tu opracowania zawierające rozwiązania konkretnych problemów praktycznych dotyczących prowadzonych przez nich badań. Pracownicy innych instytucji dzielą się na łamach „WS” wynikami swoich analiz, wykorzystujących w większości dane GUS. Dokonują oceny ich jakości i przydatności do konkretnych celów. Poruszane zagadnienia często dotyczą metod

²³ Czynniki określające profil czasopisma: prezentowanie rozwiązań metodologicznych stosowanych w badaniach statystycznych w innych państwach, ze szczególnym uwzględnieniem statystyki publicznej oraz zwiększenie liczby takich opracowań; forum wymiany informacji o praktycznych problemach badań statystycznych; starania o pozyskanie artykułów prezentujących wyniki badań międzynarodowych, w tym prowadzonych przez polskich statystyków w ramach projektów międzynarodowych, np. ESS.

szacunku określonych mierników, ich zalet i wad, propozycji zmian stosowanej metodologii czy nowych rozwiązań (Wyźnikiewicz, 2017; Floreczak, 2017; Panek, 2017; Lańduch, 2017). Warto podkreślić, że dział *Statystyka w praktyce* jest najobszerniejszy i wydaje się stanowić trzon czasopisma. Pojawia się więc sugestia kształtowania profilu „WS” jako forum prezentacji rozwiązań metodologicznych stosowanych w badaniach statystyki publicznej, oceny jakości otrzymywanych szacunków i możliwości ich wykorzystania na potrzeby analiz niezbędnych do realizacji celów społecznych i gospodarczych.

Podsumowując ocenę przedstawionych wewnętrznych i zewnętrznych cech „WS” należy zauważyć przewagę mocnych wewnętrznych stron czasopisma, przy jednoczesnej przewadze potencjalnych zagrożeń. Po uwzględnieniu eksperckiego systemu ważenia okazuje się jednak, że mocne strony jedynie równoważą słabe cechy wewnętrzne²⁴. Z kolei obserwując tendencję rozwoju czasopisma i wprowadzanych w nim zmian wyraźnie zarysowuje się optymistyczny akcent. Wynika on przede wszystkim ze wzrostu poziomu merytorycznego publikowanych artykułów, co oznacza podniesienie rangi czasopisma. Dodatkowym jej wzmocnieniem może być wprowadzenie strategii umiędzynarodowienia, z podkreśleniem już istniejącego profilu czasopisma, m.in. poprzez publikację wyników badań realizowanych w ramach ESS i innych projektów międzynarodowych. Nieodzownym elementem takich działań musi być ciągła dbałość o spełnianie kryteriów parametryzacji i indeksacji czasopism w bazach międzynarodowych.

Zakończenie analizy SWOT wymaga udzielenia odpowiedzi na zasadnicze pytania dotyczące przyszłości:

- Czy zidentyfikowane mocne strony pozwolą wykorzystać szanse i przezwyciężyć zagrożenia?
- Czy zidentyfikowane słabe strony zwiększą siłę oddziaływania potencjalnych zagrożeń i uniemożliwią wykorzystanie nadarzających się szans?

Adresatami tych pytań są — oprócz Redakcji „WS” — także wszyscy statystycy będący twórcami i odbiorcami czasopisma.

W miejsce podsumowania

Wydawcy „WS” zdecydują, czy w strategii rozwoju czasopisma należy uwzględnić którąkolwiek z zamieszczonych wyżej sugestii. Pomocna w ewentualnych rozstrzygnięciach może być informacja o rozwiązaniach przyjętych w innych państwach — stąd kilka refleksji o węgierskich i czeskich periodykach będących odpowiednikami „WS”²⁵. W ich przypadku, nieco przekornie, położo-

²⁴ Oczywiście zmiana systemu wag czy rang przypisanych poszczególnym czynnikom będzie skutkować odmienną oceną. Pomimo wielokrotnie podkreślanej subiektywności opinii, zaakcentowania wymaga przestrzeganie procedury niezależnej oceny poszczególnych czynników.

²⁵ Świadomie pominięto „Journal of Official Statistics” (odpowiednik szwedzki) czy „Survey Methodology” (odpowiednik kanadyjski), mimo że oba czasopisma zostały uwzględnione w wystąpieniu podczas seminarium z okazji jubileuszu „WS”. Uznano, że profil tych czasopism bardziej odpowiada „SiT-ns”.

no nacisk na czynniki zewnętrzne oraz siłę ich oddziaływania niezbędną do wyzwolenia wewnętrznego potencjału lub powodującą rezygnację z dążenia do uzyskania czołowej pozycji wśród czasopism statystycznych w Europie Środkowej i Wschodniej²⁶.

Węgierski Urząd Statystyczny wydaje czasopismo „Statistikai Szemle” („Hungarian Statistical Review”)²⁷. Ukazuje się w języku węgierskim. Zakres merytoryczny publikowanych artykułów jest bardzo szeroki — od problemów statystyki publicznej po zagadnienia metodologii badań statystycznych. Szczególnie ważne są artykuły dotyczące zaawansowanych metod statystycznych, prezentujące dorobek autorów węgierskich i zagranicznych. Każdego roku dodatkowo ukazuje się jeden lub dwa numery specjalne w języku angielskim, w których węgierscy naukowcy mogą przedstawić wyniki swoich badań międzynarodowemu gronu statystyków.

Innym węgierskim periodykiem statystycznym jest „Demográfia English Edition” („DEE”)²⁸ — recenzowane czasopismo o szerokim zakresie tematycznym oraz przestrzennym, w formule wolnego dostępu, wydawane raz w roku przez Komitet Nauk Demograficznych Węgierskiej Akademii Nauk oraz Węgierski Instytut Badań Demograficznych. Wydawcy zachęcają do publikowania na łamach „DEE” wyników analiz porównawczych procesów demograficznych, migracji, kształtowania rodziny i związanych z nimi zjawisk społecznych, także dla obszarów leżących poza Europą Środkową i Wschodnią.

Czeski Urząd Statystyczny wydaje od 1964 r. czasopismo „Statistica”²⁹. Celem strategicznym wydawcy jest stworzenie platformy służącej krajowym i międzynarodowym instytucjom statystycznym i badawczym do prezentowania postępu i wyników złożonych analiz ekonomicznych tudzież społecznych. Wyjątkowość tego czasopisma, zdaniem Redakcji, wynika z wysokiej jakości zamieszczanych tu wyników badań analitycznych ukierunkowanych na wspomaganie procesu podejmowania decyzji lub prezentujących najnowsze oryginalne rozwiązania metodologiczne. „Statistica” jest kwartalnikiem ukazującym się jedynie w języku angielskim.

Ważnym argumentem za utrzymaniem „WS” w wersji polskojęzycznej może być wydawanie przez GUS i PTS w pełni anglojęzycznego „SiT-ns”, czasopisma o silnej międzynarodowej pozycji, znanego statystykom nie tylko z Europy Środkowej i Wschodniej, lecz także z najdalszych zakątków świata — co odzwierciedla lista autorów. Czasopismo uzyskało maksymalną punktację dla listy B MNiSW. Sukces „SiT-ns”, w mojej opinii, powinien być raczej zachętą dla „WS” do działań w celu internacjonalizacji aniżeli argumentem przeciw podję-

²⁶ Podejście takie przyjmuje się w analizie TOWS (będącej odwróceniem SWOT), w której wychodzi się od analizy otoczenia. W pierwszej kolejności rozpatruje się szanse i zagrożenia, a następnie podejmuje się próbę konfrontacji wymogów otoczenia z własnymi predyspozycjami do wykorzystania szans oraz przezwyciężenia zagrożeń (Koziar, 2016).

²⁷ www.ksh.hu/hungarian_statistical_review.

²⁸ <http://demografia.hu/en/publicationonline/index.php/demografiaenglishedition>.

²⁹ www.czso.cz/csu/czso/2-statistika.

ciu takich kroków. Wiązałoby się to z opracowaniem kompleksowej strategii wydawniczej ukierunkowanej na zwiększenie wskaźników cytowalności oraz uzyskanie wysokiej oceny w ewaluacjach, w tym dokonywanych przez MNiSW oraz indeksacji na liście JCR. Warto rozważenia wydaje się także zdefiniowanie profilu czasopisma w nawiązaniu do dotychczasowych doświadczeń funkcjonowania jako forum wymiany informacji o praktycznych problemach badań statystycznych i platformy edukacji statystycznej.

Proces przekształcania czasopisma jest długotrwały i wieloetapowy, może też przyjmować różną formę³⁰. Oznacza to skoncentrowanie się na zdobywaniu najlepszych artykułów naukowych oraz pozyskiwaniu recenzentów zagranicznych i zaproszenie uznanych autorytetów z zagranicy do rady naukowej, co przyczyni się do umiędzynarodowienia czasopisma. Następne etapy to pozyskiwanie autorów z zagranicy, dystrybucja i promocja czasopisma w celu dotarcia do jak najszerszego grona międzynarodowych odbiorców (początkowo może wśród krajów Europy Środkowej i Wschodniej). Konsekwentne wprowadzanie „WS” do kolejnych naukowych baz danych i elektronicznych repozytoriów treści czasopism naukowych na całym świecie przyczyni się do wzmocnienia międzynarodowej pozycji czasopisma, większej rozpoznawalności tytułu oraz wzrostu wskaźnika cytowalności.

Warto w tym miejscu zauważyć, że „SiT” początkowo ukazywał się dwa razy w roku. Po zmianie nazwy w 2006 r. na „SiT-ns” częstotliwość wzrosła do trzech wydań rocznie, a od 2014 r. pismo ukazuje się w cyklu kwartalnym. Można to odebrać jako efekt większego zapotrzebowania na publikacje o zasięgu międzynarodowym, ale także wzrostu podaży artykułów zgłaszanych do czasopisma. Przykład ten ukazuje przestrzeń, którą mogą wypełnić „WS” w wersji anglojęzycznej.

Na stronie „SiT-ns” zamieszczono informację o założeniach czasopisma. Miało ono stanowić *forum wymiany idei i doświadczeń między członkami międzynarodowego środowiska statystyków (...). Początkowy profil czasopisma koncentrującego się na statystycznych aspektach przejścia od gospodarki centralnie planowanej do gospodarki rynkowo zorientowanej stopniowo został rozszerzony, tak aby objąć problematykę rozwoju i modernizacji systemu statystyki publicznej (oficjalnej), traktowanej w szerokim ujęciu*³¹. Oczywiście szeroko ujęta modernizacja systemu statystyki publicznej obejmuje wiele obszarów i w zasadzie każda propozycja wskazania profilu „WS” w wersji anglojęzycznej może być odebrana jako konkurencyjna. Niemniej jednak rozwój jednego czasopisma nie powinien być postrzegany jako argument za ograniczeniem rozwoju drugiego, szczególnie gdy rośnie zapotrzebowanie na wydawnictwa anglojęzyczne. Jeśli „WS” nie zagospodarują luki pojawiającej się na rynku, zrobi to inne czasopismo.

³⁰ Przykładowo, można — podobnie jak uczynili to Węgrzy — wprowadzić wydanie specjalne w języku angielskim (np. kwartalnie lub początkowo raz w roku, a później z większą częstotliwością).

³¹ <http://pts.stat.gov.pl/czasopisma/statistics-in-transition>.

Powyższe rozważania mogłyby zostać przeprowadzone na podstawie szczegółowej analizy kryteriów oceny czasopism wymienionych w załączniku nr 4 do rozporządzenia MNiSW³². Uznano jednak, że liczba punktów przyznanych za publikację w „WS” odzwierciedla wynik takiej analizy dokonanej przez ekspertów. Omówienie wybranych czynników (niektórych identycznych z kryteriami podanymi w rozporządzeniu) podporządkowane było innemu celowi — identyfikacji oczekiwań środowiska.

W celu ułatwienia analizy porównań dokonanych przez autorkę poniżej zamieszczono wykaz informacji uwzględnianych przy ocenie czasopisma naukowego przeprowadzanej przez MNiSW³³:

1. Wykaz baz referencyjnych, podanych w załączniku nr 2 do załącznika do komunikatu, w których czasopismo naukowe jest indeksowane.
2. Procentowy udział autorów artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowym w okresie dwóch lat poprzedzających rok wypełnienia ankiety, zatrudnionych w jednostkach naukowych w krajach innych niż kraj wydawania czasopisma naukowego, w stosunku do całkowitej liczby autorów.
3. Liczba artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowym w okresie czterech lat poprzedzających rok wypełnienia ankiety, w rozbiciu na poszczególne lata.
4. Procentowy udział osób recenzujących artykuły naukowe w czasopiśmie naukowym w okresie dwóch lat poprzedzających rok wypełnienia ankiety, zatrudnionych w jednostkach naukowych w krajach innych niż kraj wydawania czasopisma naukowego, w stosunku do całkowitej liczby recenzentów.
5. Częstotliwość wydawania czasopisma naukowego.
6. Procentowy udział artykułów naukowych w językach angielskim, niemieckim, francuskim, hiszpańskim, rosyjskim lub włoskim, opublikowanych w czasopiśmie naukowym w okresie dwóch lat poprzedzających rok wypełnienia ankiety, w stosunku do ogólnej liczby opublikowanych artykułów naukowych w tych latach.
7. Liczba członków rady naukowej czasopisma naukowego zatrudnionych w jednostkach naukowych lub dydaktycznych w krajach innych niż kraj wydawania czasopisma (według stanu na koniec roku kalendarzowego poprzedzającego rok wypełnienia ankiety).
8. Liczba członków rady naukowej czasopisma naukowego zatrudnionych w kraju wydawania czasopisma (według stanu na koniec roku kalendarzowego poprzedzającego rok wypełnienia ankiety).
9. Procentowy udział artykułów naukowych opublikowanych w okresie dwóch lat poprzedzających ocenę czasopisma naukowego, dostępnych w pełnej wersji w Internecie, w stosunku do ogólnej liczby opublikowanych artykułów naukowych w tych latach.

³² Rozporządzenie w sprawie kryteriów i trybu przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym z 27 października 2015 r.

³³ Załącznik nr 1 do załącznika do komunikatu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 czerwca 2015 r.

10. Rok, od którego czasopismo naukowe jest nieprzerwanie wydawane.
11. Dodatkowe informacje zawarte w ankiecie, w szczególności wyjaśnienie powodów wydania w okresie ostatnich dwóch lat poprzedzających ocenę czasopisma naukowego numerów łączonych czasopisma naukowego.

dr hab. Elżbieta Gołata, prof. UEP — Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

LITERATURA

- Berger, J. (2013). Podwaliny polskiej statystyki w perspektywie historycznej. W: *Główny Urząd Statystyczny. Historia, stan obecny i aktualne wyzwania wobec statystyki publicznej*, s. 9—24. Warszawa: GUS.
- Domański, C. (2011). Setna rocznica powstania Polskiego Towarzystwa Statystycznego. *Wiadomości Statystyczne*, nr 9, s. 1—10.
- Drabek, A., Rozkosz, E.A., Hołowicki, M., Kulczycki, E. (2015). Polski Współczynnik Wpływu a kultury cytowań w humanistyce. *Nauka i Szkolnictwo Wyższe*, nr 2, s. 121—138.
- Florczak, W. (2017). Szacunki kosztów systemu pomocy prawnobywatelskiej w Polsce. *Wiadomości Statystyczne*, nr 1, s. 7—25.
- Hames, I. (2014). Peer review in a rapidly evolving publishing landscape. *Academic and Professional Publishing*, s. 15—52.
- Kordos, J. (2012a). Działalność naukowa Polskiego Towarzystwa Statystycznego w latach 1912—1939. *Wiadomości Statystyczne*, nr 1, s. 21—31.
- Kordos, J. (2012b). Działalność naukowa Polskiego Towarzystwa Statystycznego po 1945 r. *Wiadomości Statystyczne*, nr 2, s. 1—14.
- Koziar, M. (2016). *Analiza strategiczna SWOT.TOWS krok po kroku*. Pobrane z: <http://www.mojasocjologia.pl>.
- Kruszka, K. (2011). Polskie Towarzystwo Statystyczne w Wielkopolsce. *Wiadomości Statystyczne*, nr 12, s. 1—13.
- Kruszka, K. (2012). Nadobnik Marcin (1883—1953). W: W. Adamczewski, J. Berger, K. Kruszką, M. Krzyśko (przewodniczący), B. Łazowska (red.), *Statystycy polscy*, s. 235—240. Warszawa: GUS.
- Kulczycki, E. (2011). Ślepy recenzent lepszy dla kobiet? Czyli rzecz o kryzysie dotychczasowego sposobu recenzowania publikacji naukowych. *Warsztat Badacza*, 14 września 2011 r. Pobrane z: http://ekulczycki.pl/warsztat_badacza/slepy-recen%C2%ADzent-lep%C2%ADszy-dla-kobiet-czyli-rzecz-o-kryzysie-dotychczasowego-sposobu-recenzowania-publicacji-naukowych.
- Kulczycki, E. (2014). Klepanie po pleckach, czyli recenzowanie po polsku. *Warsztat Badacza*, 18 sierpnia 2014 r. Pobrane z: http://ekulczycki.pl/warsztat_badacza/klepanie-po-pleckach-czyli-recenzowanie-po-polsku/.
- Kulczycki, E., Rozkosz, E.A., Drabek, A. (2016). Ocena ekspercka jako trzeci wymiar ewaluacji krajowych czasopism naukowych. *Nauka*, nr 1, s. 107—142.
- Kulczycki, E., Rozkosz, E.A. (2017). Does an expert-based evaluation allow us to go beyond the Impact Factor? Experiences from building a ranking of national journals in Poland. *Scientometrics*, nr 111, s. 417—442. DOI 10.1007/s11192-017-2261-x.
- Lańdych, P. (2017). Pomiar statusu osób na rynku pracy w Narodowym Spisie Powszechnym Ludności i Mieszkań 2011. *Wiadomości Statystyczne*, nr 2, s. 98—111.
- Łazowska, B. (2012). Buzek Józef (1873—1936). W: W. Adamczewski, J. Berger, K. Kruszką, M. Krzyśko (przewodniczący), B. Łazowska (red.), *Statystycy polscy*, s. 57—61. Warszawa: GUS.

- Mulligan, A. (2009). Jakość pracy naukowej, jej potwierdzenie a recenzja partnerska. Odbiór w środowisku naukowym i nieporozumienia. Postawy wobec recenzji partnerskiej. *Biblioteka, nr 13*, s. 215—228, Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu.
- Palus, S. (2015). Is Double-Blind Review Better? *APS News. A Publication of the American Physical Society. Series II, vol. 24, nr 7*. Pobrane z: <https://www.aps.org/publications/apsnews/201507>.
- Panek, T. (2017). Polaryzacja ekonomiczna w Polsce. *Wiadomości Statystyczne, nr 1*, s. 41—61.
- Pociecha, J. (2011). Powstanie Polskiego Towarzystwa Statystycznego w Krakowie. Juliusz Leo — pierwszy prezes Towarzystwa. *Wiadomości Statystyczne, nr 10*, s. 1—10.
- Walczak, T. (2013). Powołanie i funkcjonowanie Głównego Urzędu Statystycznego w okresie międzywojennym. W: *Główny Urząd Statystyczny. Historia, stan obecny i aktualne wyzwania wobec statystyki publicznej*, s. 25—44. Warszawa: GUS.
- Wyżnikiewicz, B. (2017). Produkt krajowy brutto jako przedmiot krytyki. *Wiadomości Statystyczne, nr 3*, s. 5—15.
- Żabiński, L. (red.). (2000). *Analiza strategiczna przedsiębiorstwa na potrzeby wyboru strategii rozwoju (za pomocą metody SWOT)*. Katowice: Akademia Ekonomiczna w Katowicach.

Summary. *The article presents a synthetic assessment of "Statistical News", as a scientific journal of the Central Statistical Office and the Polish Statistical Association. Considerations provide a specific kind of SWOT analysis: presenting strengths and weaknesses of "Statistical News" as well as its potential opportunities and probable threats. An attempt is also undertaken to determine the role of "Statistical News" among Polish statisticians. Questions on prospects of the magazine and the expectations of the community of Polish statisticians are formulated. The discussion includes the role of both the magazine as a forum for exchange of information and as the journal with an impact factor that meets the standards of Thomson Reuters Journal Citation Reports (JCR), SCOPUS or other bases determined mainly by the number of citations.*

Keywords: journal of statistics, role in the scientific community, information.